

Men laat zich gedwee ringeloozen door, wat Groen van Prinsterer noemde, het caesaro-papistisch schepsel van het genootschap met zijn reglementen.

Men delibereert nog, terwijl het pure heidendom binnen de muren der Herv. Kerk zijn verwoestingen aanricht.

Hoelang nog, Hervormde broeders in Christus, zult gij dezen gruwel gedoogen?

Hoelang nog zult gij toezien, dat in uw eigen kerk de naam van Christus met voeten wordt getreden?

Wij vragen u niet om te separeren of te doelen, als gij maar aan dezen goddeloozen toestand een einde maakt.

En dan spoedig.

Een Gideonsbende vormen is niet genoeg.

Gij moet uitgaan in den Gideonsnacht.

Maar zoolang die Gideonsnacht uitblijft, zullen we bedroefd zijn om uwentwil.

— Zandvoort ter Synode.

De kerkeraad van Zandvoort zond naar de Generale Synode een bezwaarschrift rakende het besluit der Particuliere Synode van Noord-Holland, dit jaar gehouden.

„De Standaard” en andere bladen hebben het in extenso opgenomen.

Voor den inhoud van het bezwaarschrift verwijzen we onze lezers dan ook daarheen.

De Zandvoortsche kwestie is een dubbele: enerzijds betreft ze het Vrouwenkiesrecht, anderzijds de bevoegdheid der plaatselijke kerk.

Er zijn voorstanders van het kerkelijk vrouwenkiesrecht, die oordeelen, dat de wijze, waarop Zandvoort deze zaak heeft aangepakt en vooral de tenaciteit, welke zij daarna tegenover de meerdere vergaderingen aan den dag legde, het belang, waarvoor zij strijden onberekenbare schade heeft toegebracht.

De saamkoppeling van beide vraagstukken brengt geen geringe vertroebeling.

Daarom zal men goed doen beide streng van elkander te scheiden.

Over het Vrouwenkiesrecht zijn de inzichten verdeeld.

Maar over de vraag of een plaatselijke kerk het recht heeft, zonder het kerkverband te raadplegen, een gewichtige regeling als die van het toekennen van het Vrouwenkiesrecht in te voeren en tegen het advies der meerdere vergaderingen te handhaven, neemt men in onze kerken genoegzame teekening waar.

Door een groote meerderheid wordt dit veroordeeld.

Wijzelf hebben het als een begin van independentisme gequalificeerd.

Door het bezwaarschrift zelf worden wij hierin versterkt.

Ook hierin zet Zandvoort zich tegen het kerkverband, in casu de Generale Synode reeds bij voorbaat schrap.

De onafhankelijkheidszin moest nog even schril en scherp zich uiten.

Immers leest men:

En dat hij zich dus alleen aan uw uitspraak zal kunnen onderwerpen, wanneer het duidelijk blijkt (en dat mag hij toch van u verwachten), dat daardoor gehandhaafd wordt het groote grondbeginsel van ons Gereformeerd stelsel van kerkregering: de vrijheid en de zelfstandigheid der plaatselijke Kerk, om, in gebondenheid aan Gods Woord, de belijdenisschriften en de Kerkenordening, voor haar eigen kerkelijk leven zulke regelingen te treffen, die onder Gods zegen tot heil der gemeente kunnen strekken.

Een stoute verklaring!

Als het Zandvoort niet duidelijk gemaakt wordt, dat de Synode door haar uitspraak de autonomie der plaatselijke kerk recht laat wederervaren, dan „onderwerpt” zij zich daaraan niet.

Wat dan?

Konsekvent genomen plaatst de kerk van Zandvoort zich dan buiten het kerkverband en wordt zij op en top independent.

Waarom toch zulk hoog spel gespeeld?

Waarom zulk een stoeve houding aangenomen? Kon het werkelijk niet wat soepeler?

Natuurlijk gaat een Synode voor dreigementen niet uit den weg.

Dat Zandvoort geheel op zichzelf zal gaan staan, is vooralsnog moeilijk aan te nemen.

Het einde zal dan ook wel zijn, dat Zandvoort bijdraait.

Maar het onaangename daarin had zij kunnen besparen door op lager toon in te zetten.

Uit haar verklaring blijkt ook zonneklaar, waar haar de schoen wringt.

Zij spreekt over het groote grondbeginsel van ons Gereformeerd stelsel van kerkregering: de vrijheid en zelfstandigheid der plaatselijke kerk.

Zoo hebben Voetius en Rutgers het echter nooit geleerd.

Voor hen was de autonomie der plaatselijke kerk niet het groote grondbeginsel, maar een der groote grondbeginselen van ons Gereformeerd kerkrecht.

De noodzakelijkheid van het kerkverband was het andere.

De eenzijdigheid van de Zandvoortsche opvatting komt zoo in helder licht te staan.

Maar nog een ander woord teekent die opvatting. N.l. het woord: „onderwerpen”.

Dat hoort in ons Gereformeerd kerkrecht niet thuis.

De Synode is geen hooger bestuurslichaam, dat de scepter zwaait over onze kerken en waaraan alle zich „te zij oprecht, te zij geveinsdelijk hebben te onderwerpen.”

In die uitdrukking „onderwerpen” zit een gedachte omtrent het Kerkverband, die aan het Gereformeerde kerkrecht ten eenenmale vreemd is.

In de meerdere vergaderingen komen de zelfstandige kerken vrijwillig samen en zij leggen van te voren de belofte af, dat zij haar afgevaardigden volmacht geven mede besluiten te nemen, mits in gebondenheid aan Gods Woord naar Gereformeerde belijdenis.

De besluiten, daar genomen door de kerken, zijn dan geldig voor die kerken.

Mocht een kerk een opinie hebben, die afwijkt van het besluit, dan „conformeert” zij zich vrijwillig naar de andere.

Dat kan in het samenleven niet anders.

Samenleven onderstelt een onophoudelijk zich voegen, zich schikken, zich conformeren aan elkander.

Maar dat is heel iets anders dan zich „onderwerpen”.

In één geval is dat zich „conformeren” ongeoorloofd: als een besluit zou ingaan tegen een van Gods ordinantiën.

Maar dan heeft zoo'n kerk dat ook uit Gods Woord te bewijzen.

Als straks de Synode een besluit neemt en Zandvoort kan er zich niet mee vereenigen, dan moet niet de Synode het Zandvoort duidelijk maken, dat het in overeenstemming is met Gods ordinantiën — natuurlijk zal de Synode voor haar besluit wel gronden aanvoeren, maar het aan een bepaalde kerk duidelijk maken is nog iets anders —, doch dan rust de bewijslast op Zandvoort.

Zandvoort moet dan aantonen, dat de Synode tegen Gods ordinantiën in zake het kerkelijke leven ingaat.

Men mag de rollen niet omkeeren.

Het eenzijdige standpunt van Zandvoort leidt daartoe wel.

Maar van anderen kant dient daartegen dan ook te ernstiger gewaakt.

Intusschen hopen we, dat deze zaak een kalm verloop hebbe.

De Heilige Geest begiftige de Synode ook in deze met wijsheid en voorzichtigheid.

— De Rapporten op de Particuliere Synode van Overijssel.

De vergadering heeft na praes-advies der resp. sectie, waarin des morgens de verschillende rapporten waren besproken, de volgende uitspraken gedaan over de in gemelde rapporten behandelde zaken.

a. Rapport Art. 13.

De Synode betuigt hare volle instemming met het voorstel Dr Dijk.

b. Liturgie-rapport.

Belijdenisvragen: cf. conclusie rapport (in de verdere gevallen waarin de Synode zich uitsprak voor aanneming van voorgestelde conclusies, is dit niet meer vermeld.)

Orde der Liturgie.

Morgendienst.

Tegen de invoering van punt 5: Belijdenis van zonden; eveneens tegen punt 6: Verkondiging van de vergeving der zonden en tegen punt 8: Collecte.

Liturgische geschriften.

Christelijke gebeden: Tegen de wijziging van alinea 7 van het gebed voor Formulieren.

Kinderdoop.

Voor handhaving der uitdrukking in de derde doopvraag: „u voornemt”.

Over de wenschelijkheid van een wederwoord na het antwoord der ouders spreekt de Synode zich niet uit, hoewel zij erkent dat de formule, die voorgesteld wordt, haar goed toespijnt.

Verkort Avondmaalsformulier.

De Synode spreekt zich uit tegen invoering van dit formulier, daar de verkorting niet betekenisvol is.

Bevestiging Dienaren des Woords.

In het dankgebed ware te lezen voor „deugden” het woord: „godzaligheid”.

Bevestiging ouderlingen en diakenen.

Over de disputabele exegetische quaestie, of onder „voorstanders” inderdaad zijn bedoeld de ouderlingen, acht de Synode het juist, dat het formulier zich niet uitspreke.

Huwelijksformulier.

In de aanspraak tot de bruid ware de oude formulering i.e. de onderdanigheid der vrouw aan den man te handhaven.

Niet aanbevelenswaard is de invoering van Ps 128, na het dankgebed.

Gezangen.

De Synode acht het niet wenschelijk, dat overgegaan wordt tot herziening van den bestaanden bundel gezangen; hoewel zij erkent, dat uitbreiding niet onschrijftuurlijk is, acht zij echter deze zaak te weinig uit het leven der kerken opkomend, om — misschien ten koste van scheuring en twist — deze zaak door te zetten.

c. Legerpredikanten.

De Synode sluit zich aan bij de conclusies, en

geeft de Generale Synode in overweging te besluiten, dat een D. d. W. die een benoeming als legerpredikant aanvaardt, geacht wordt te zijn overgegaan tot een anderen staat des levens.

d. Leerboek.

De Synode oordeelt, dat de vraagmethode niet behoort te worden losgelaten, en dat de theologische volgorde haar instemming heeft.

e. Echtscheiding.

De Synode spreekt hare instemming uit met de tweede conclusie van Prof. Ridderbos.

f. Evangelisatie.

De wijze van evangelisatie worde overgelaten aan de plaatselijke kerken. Zonder zich uit te spreken over de quaestie, ambt der geloovigen of geïnstitueerde ambten, meent de Synode toch, dat de kerkeraden in elk geval leiding hebben te geven.

De kerken mogen zich aan evangelisatie niet onttrekken.

HEPP.

Het Instituut van Legerpredikanten en zijn arbeid in ons Leger.

III.

Gelijk reeds gezegd: onze samenkomsten worden gehouden onder diensttijd en dat om vele redenen! Na diensttijd zouden zelfs velen wegblijven, die er anders wel van houden, maar er niet voor durven uitkomen. Daarom worden de Bijbellesingen, in den rusttijd gehouden, zoo verlaagd slecht bezocht. Men moet niet gelooven, dat alle Geref. jongens daar komen! Was 't maar zoo; de ervaring is te dien opzichte allertreurigst. „Om der zwakken wille” zeg ik vaak, moeten onze bijeenkomsten onder diensttijd gehouden worden. Hij, die er niet tegen kan, dat men hem een fijne noemt, moet kunnen zeggen: „nou ik ga toch liever een uurtje onder 't gehoor van den domine zitten, dan exerceeren!” „Daar heb je gelijk in”, zegt de onverschillige, „kom ik ga ook mee!” Zie na diensttijd zou het 10e deel niet komen en zelfs velen van christelijken, ja Gereformeerden huize wegblijven. En dat zou daarom te betreuren zijn, omdat weer de ervaring ons geleerd heeft: zoo onder beademing van het Woord te komen, dat legt beslag op hart en geweten. Dat houdt terug van afdwalen en doet dikwijls iemand van het reeds ingeslagen heilloos spoor terugkeeren.

Het geeft een totalen indruk; er wordt over „nageloomd” en brengt zoo op de kamers onderwerpen van gesprekken, die zegen kunnen aanbrengen. Wie in de praktijk, of van nabij daarmee bekend is, die zegt: dat toespreken onder diensttijd metterdaad een zegen is te achten. „Dat moeten wij niet meer loslaten”, zei nog dezer dagen een sergeant-majoor van Geref. belijdenis tot mij. Alleen officieren, die te ver boven den troep staan en 't wel eens lastig vinden, dat zij hun dienst moeten onderbreken voor een „domine”, die beweren wel eens: „'t kon even goed na diensttijd. Laten de onverschilligen dan wegblijven!” Wat een redeneering; immers al de arbeid onder de militairen zou met lamheid geslagen worden, als men het gros aan zichzelf overliet. Dat is het wat m.i. te veel uit het oog verloren wordt. Als de niet-kerkelijken heelmaal buiten bewerking, buiten aanraking van het Woord blijven, dan zal geen enkele kerkelijke bearbeiding kunnen bestaan. Door die massa (want het is de groote meerderheid, die tot geen kerk behoort), zal direct verstikt, verstoord, uitgebannen en onmogelijk gemaakt worden elke arbeid onder hen, die dan nog „kerkelijk” genoemd kunnen worden.

Juist zooals nu ons werk is en wordt gedaan, krijgen de kerken de gelegenheid na nog bijzonder aan hun leden te arbeiden.

Maar als eens doorging wat, zooals ik gelezen heb ad 2e van het advies van Deputaten aan de Geref. Kerken geschreven werd in hun Rapport, dan weet ik zeker, dat elk en iedere kerkelijke bearbeiding onmogelijk zal blijken! Zelfs de meest welwillende houding der Regeering zou hier niet kunnen baten.

Maar door hetgeen de legerpredikanten nu doen, zooals zij 't doen, wordt de deur geopend en kunnen de kerken hun meer ambtelijken arbeid verrichten.

De arbeid van de legerpredikanten maakt het den kerken mogelijk en ondersteunt hun werk: zal oorzaak zijn, dat niet direct elke kerkelijke bearbeiding worde uitgewischt.

Als ooit bepaald mocht worden wat ad 2 in dat Rapport staat, dan kan niet alleen het werk der legerpredikanten ophouden, maar ook elke kerkelijke arbeid. Dan zal men het leger aan zichzelf moeten overlaten en ook onze Geref. jongens er aan wagen. Wie durft die zware verantwoording op zich te nemen? Niet deskundigen kunnen op de studeerkamer of in vergaderingen mooie theorieën verkondigen en daarop voorstellen bouwen, de praktijk zal al die plannen als onuitvoerbaar ter zijde schuiven. En dan heeft men niets! Is eenmaal wat wij nu hebben weg, dan kan men er zeker van zijn: Zelfs dat krijgt men niet terug, waar men zelf aangedrongen heeft om het weg te doen!

Laat men toch voorzichtig zijn en eerst terdege onderzoeken: is wat wij wenschen, praktisch uitvoerbaar? Zoo neen, dan niet verworpen wat men heeft, al zou men 't graag iets anders hebben.

Eene vraag waarom 't maal in een eenvoudig ons niet maand. N. bijv., maar dig hebbe

En 's Z. zijn, dan

huis of z. zouden v

op Zond heeft, ma

Alleen het telk

Ik was had op zij

en er wa

man.

Ik was op Zond

er. Veel

nog geen

menten!

lezen, 't

kennen,

des Zond

preken.

worden v

zouden v

meer! Dat

zeer mini

vol; ook

blijven „

Verder

die jong

ons schre

plaatsel

chisatie k

gens krijg

mij kome

te halen

te gaan. S

men in 't

wel. En

ter plaats

nu de leg

aarzelin

neen da

het zou v

zeer groot

hebben

Zie, de

arbeid be

zels niet

werken;

gebeurt, h

een bepaa

leenen, d

't Eenig

aan de k

kerkleden

Zelfs wor

predikant

hun in gel

met hun

en te

Ik kan ni

oort meer

Ook zo

brengen

gewenscht

zijn tegen

weinig be

te splits

men niet

goedvinde

nog minde

dan nu S

en naar

velen nie

Meermal

een algem

hier kome

daar nog

lijk, dat

zoo'n opm

worden, d

vangen d

zou nog

waardoor

arbeiding

niets zou

de groote

bij de leg

tot geen

het kerkel

hun lot

c